

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA
ZASTUPNIČKI DOM

Komisija za ostvarivanje ravnopravnosti spolova u BiH

Broj: 01/8-50-1-15-12/05

Sarajevo, 16.3.2005.

Z A P I S N I K

12. sjednice Komisije za ostvarivanje ravnopravnosti spolova u BiH, održane 8.3.2005. godine, s početkom u 10,00 sati.

Sjednici Komisije prisustvovali su:

- Jozo Križanović, predsjedatelj Komisije,
- Ljiljana Milićević, prvi zamjenik predsjedatelja Komisije,
- Mubera Ušanović, član Komisije,
- dr. Jelina Đurković, član Komisije,
- Ivo Lozančić, član Komisije.

Odsustvovali su: Nadžida Mlaćo, drugi zamjenik predsjedatelja Komisije, te prof. dr Azra Hadžiahmetović, Abdulah Nakaš i prof. dr Nijaz Duraković, članovi Komisije.

Od gostiju, sjednici su prisustvovali: Amra Žužić – Radio 202 i Dragan Lovrenović – FTV.

Za sjednicu je usvojen slijedeći:

Dnevni red:

- 1. Usvajanje zapisnika 11 sjednice Komisije,**
- 2. Postupanje po zaključku Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine o sumiranju prijedloga novih zaključaka o Izvješću o posjetama kazneno- popravnim zavodima u BiH,**
- 3. Razmatranja Poslovnika Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, razmatramo kao nenadležna komisija.**
- 4. Tekuća pitanja**

Ad. – 1. Usvajanje zapisnika 11 sjednice Komisije

Nakon pozdravnih riječi i otvaranja sjednice Komisije, predsjedatelj Komisije Jozo Križanović ukazao je na činjencu da je sjednica Komsije bezuspješno zakazivana 15.2.2005. godine i 17.2.2005. godine te apelirao na bolji odziv članova Komisije. Zatim, predložio je raspravu i usvajanje zapisnika 11. sjednice Komisije.

Nije bilo diskusije o ovoj točki dnevnog reda.

Kako nije bilo diskusije o ovoj točki dnevnog reda, predsjedatelj Komisije predložio je usvajanje zapisnika, pa je Komisija jednoglasno usvojila zapisnik 10. sjednice Komisije.

Ad – 2. Postupanje po zaključku Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine o sumiranju prijedloga novih zaključaka o Izvješću o posjetama kazneno- popravnim zavodima u BiH,

U uvodu za ovu točku dnevnog reda predsjedatelj Komisije je informirao prisutne o aktivnosti Komisije u posjetama Kazneno-popravnim zavodima u BiH u kojim kaznu zatvora izdržavaju žene. On je podsjetio da je Komisija donijela Izvješće i uputila ga Zastupničkom domu Parlamentarne skupštine BiH. Istakao je da je na 51. sjednici Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, održanoj 3. veljače 2005. godine vođena rasprava o Izvješću, u kojoj su zastupnici Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine g-đa Dušanka Majkić i g-đa Mubera Ušanović predložile određene dopune zaključaka. Sumirajući raspravu o ovoj problematici, Zastupnički dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine je usvojio slijedeći zaključak:

«Zadužuje se Komisija za ostvarivanje ravnopravnosti spolova da održi još jednu sjednicu, da sumira prijedloge novih zaključaka predloženih u raspravi i da Domu eventualno predloži dopunu Izvješća.»

Postupajući po ovom zaključku Zastupničkog doma, predsjedatelj Komisije je predložio da se provede rasprava i sumiraju eventualno novi prijedlozi zaključaka, a nakon toga da se predlože Zastupničkom domu novi zaključci i usvajanje Izvješća.

G-đa Mubera Ušanović je prezentirala svoj zahtjev usmjeren na točku 2. ranijih Zaključaka. U tom smislu, ona je apelirala na Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine da u suradnji s entitetskim, prvenstveno s Ministarstvom pravde Federacije BiH i Ministarstvom pravde Bosansko-podrinjskog kantona Goražde, pokuša iznaći sredstva za završetak objekta KZP Foča-Ustikolina, u cilju osiguranja boljih uslova za žene koje izdržavaju kaznu zatvora.

Gđa Ljiljana Milićević je u ime g-đe Dušanke Majkić, podnositeljice novih zaključaka, koja je uredno pozvana ali nije pristupila pred Komisiju., dala određene upute za dopunu Izvješća. Ona smatra da treba i u preambuli zaključaka iskazati određene dopune, zatim ukazati na potrebu preciznijih statističkih istraživanja, edukacijom kadrova koji rade u KPZ, te boljom funkcijom resocijalizacije osoba koje su izdržale kaznu zatvora.

Nakon diskusije o ovoj točki dnevnog reda, na prijedlog predsjedatelja Komisije, Komisija je donijela slijedeće izmjene teksta Izvješća:

Zbog potrebe ujednačavanja standarda izdržavanja kazni u ustanovama na prostoru Bosne i Hercegovine s europskim standardima, neophodno je na nivou Bosne i Hercegovine donijeti određene zajedničke propise kojim bi se izvršila korjenita reforma sustava izdržavanja kazni. Bosna i Hercegovina i njeni entiteti treba da donesu dovoljan broj propisa kojim će osigurati kvalitetne izmjene postojećeg zakonodavstva, usklađeno s Zakonom o ravnopravnosti spolova, te da stvore zadovoljavajući broj ustanova za izdržavanje kazni po kvalitetu, ali i po broju i kapacitetu radi humanijeg izdržavanja kazni. U tom smislu, Komisija predlaže Zastupničkom domu Parlamentarne skupštine BiH da prihvati izvješće s sljedećim

ZAKLJUČCIMA

- 1. Penološku politiku entiteta i BiH treba izgrađivati u pravcu modernih europskih rješenja usvojenih od demokratskih država. U tom smislu, prvi korak bi bio da**

se obrazuju funkcionalne institucije koje bi predviđale, prikupljale, evidentirale, obradile i publikovale statističke podatke razvrstane po spolu i to: po broju osuđenih lica, kvalifikaciji krivičnih djela po spolu, dužinu kazne na koju je osuđen/a, starost osuđenog/e i sl. Zamjena kolektivnog izdržavanja kazni s ćelijskim sistemom bio bi krupan korak u tom pravcu.

2. Apelira se na iznalaženje mogućnosti osnivanja samostalnih specijaliziranih ustanova za izdržavanje kazne zatvora za žene. U tom smislu, apelira se na Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine da u suradnji s entitetskim, prvenstveno s Ministarstvom pravde Federacije BiH i Ministarstvom pravde Bosansko-podrinjskog kantona Goražde, pokuša iznaći sredstva za završetak objekta KZP Foča-Ustikolina, u cilju osiguranja boljih uslova za žene koje izdržavaju kaznu zatvora.
3. Potrebno je KPZ snabdjeti zadovoljavajuće i po normativima s dovoljnim brojem neophodne opreme i inventara (videonadzor i sl.).
4. Spolnu strukturu zaposlenih u KPZ treba uskladiti prema Zakonu o ravnopravnosti spolova. Zaposlene radnike (službenike, medicinsko i drugo stručno osoblje) treba educirati po programima koji sadrže edukaciju o genderu; međunarodnim aktima i konvencijama iz oblasti ravnopravnosti spolova; te Zakonu o ravnopravnosti spolova.
5. U ustanovama u kojima se nalaze zatvorena lica - žene nedostaje prostora, a norma od 10 m³ ili 4 m² po licu, utvrđena međunarodnim pravom, ne poštuje se. Nemogućnost ispunjenja ovog uslova ozbiljno ugrožava normalno izdržavanje kazni žena.
6. S ciljem osiguranja dovoljno finansijskih sredstava neophodnih za rad ustanova za izdržavanje kazni potrebno je da proračuni Bosne i Hercegovine, kao i njenih entiteta izdvoje znatno više sredstava za 2005. I Bosna i Hercegovina u svom proračunu treba izdvojiti određena sredstva imajući u vidu okolnost da je konstituiran Sud BiH i njegovo tužiteljstvo i da su oni već stvorili određene obaveze koje se ne izmiruju, a očekuje se njihova obimna aktivnost u 2005. godini.
7. Uprava KPZ treba kvalitetnije vršiti klasifikaciju osuđenih lica kod određenja njihovog zajedničkog prostora, rukovodeći se kriterijima školske spreme, vrste djela za koje su osuđene, približne životne dobi, mentalne sposobnosti i zdravlja i sl.
8. U oba KPZ neophodno je poboljšati osnovne uvjete u kojima borave zatvorene žene. Treba poboljšati higijenske uvjete omogućujući zatvorenicama dovoljan broj deka, čaršafa i druge posteljine.
9. Svim zatvorenicama treba omogućiti ostvarenje prava na edukaciju, osnovnu ali i permanentnu, a prema međunarodno priznatim standardima.
10. Nadležna ministarstva kao i KPZ moraju istrajati na obavezi da svaki KPZ zaposli u stalni radni odnos onoliko ljekara i medicinskog osoblja koliko nalažu međunarodna i unutrašnja pravila, jer je prisutan problem u ovim ustanovama da nema dovoljno zubara, ljekara i drugog medicinskog osoblja, što se negativno odražava na nivo zdravstvene zaštite osuđenih žena.
11. Nadležna ministarstva, preko povjerenstava i drugih instrumenata, mogu češće koristiti instituciju pomilovanja, vodeći računa o kategorijama osuđenih žena i sugestijama koje im dostavlja uprava KPZ.
12. Obilasci i kontrole ustanova u kojima borave osuđene žene treba da budu češći. Zato se apelira na Međunarodni komitet Crvenog križa, Crveni križ/krst Bosne i

Hercegovine i crvene križeve entiteta da bar dva puta godišnje obilaze ove ustanove radi stvaranja povoljnijih uslova boravka žena u njima.

13. Centri za socijalni rad, zavodi za zapošljavanje i druge specijalizirane ustanove treba intenzivnije i pažljivije da prihvate i omogućće nesmetanu integraciju u društvo osuđenih žena koje su izdržale kaznu, jer, u protivnom, bez kontrole i pomoći, one su na slobodi prepuštene bijedi i beznađu te su sklone ponovnom izvršenju krivičnih djela. Nadležna entitetska ministarstva iz oblasti socijalne zaštite i zapošljavanja, trebaju u najkraćem roku donijeti programe za resocijalizaciju osoba koje izdržavaju kaznu zatvora u cilju lakšeg zapošljavanja osoba koja su izdržala kaznu zatvora.
14. Predložimo Zastupničkom domu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine da navedene zaključke uputi svim državnim institucijama na koje se one odnose, te da od njih traži redovito izvješćivanje o stanju izdržavanja kazni i resocijalizaciji žena u KPZ u Bosni i Hercegovini.

Ad. – 3. **Razmatranja Poslovnika Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, razmatramo kao nenadležna komisija.**

U raspravi za ovu točku dnevnog reda, predsjedatelj Komisije je ukazao na činjenicu da se u komisijskoj fazi razmatranja nalazi Prijedlog Poslovnika Zastupničkog doma PS BiH. Prijedlogom poslovnika predviđeno je da se Komisija za ostvarivanje ravnopravnosti spolova izmjesti iz Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine u zajedničke komisije za oba doma. Ona bi bila samo dio jedne velike komisije koja bi u nadležnosti imala oblasti: ljudskih prava, imigracije, azila, etike, mladih i sl. kao i pitanja ravnopravnosti spolova. Predložio je diskusiju o ovom pitanju, kao i drugim pitanjima iz Poslovnika koja bi mogla biti interesantna za zad naše Komisije.

Ljiljana Milićević je istakla da je postojanje Komisije za ostvarivanje ravnopravnosti spolova jedna od najafirmativnijih okolnosti koje su djelovale u Zastupničkom domu. Istakla je potrebu da Komisija i dalje bude samostalna, da se ne utopi u druge aktivnosti koje interesuju Zastupnički dom. U tom smislu, ona je uložila amandmane Ustavno-pravnoj komisiji na Poslovnik, pa predlaže da ih i Komisija prihvati.

Mubera Ušanović je podržala aktinost Ljiljane Milićević, te istakla da je i Komisija za ljudska prava, imigraciju, izbjeglice i azil Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine BiH takođe sačinila amandmane koje treba podržati.

Na inicijativu predsjedatelja Komisije, **tajnik Komisije** je posebno naglasao postojenje amandmana Komisije za ljudska prava, imigraciju, izbjeglice i azil ZD PS upućenih Ustavno-pravnoj komisiji te posebnog isticanja prava mladih i prava djece u nazivu zajedničke komisije Parlamentarne skupštine BiH.

Predsjedatelj Komisije g. Jozo Križanović je sumirao rezultate rasprave, založio se da pitanja mladih i pitanja prava djeteta treba u nazivu komisije istaknuti i predložio zaključak, kojeg je Komisija jednoglasno prihvatila:

Komisija podržava amandmane zastupnice g-đe Ljiljane Milićević, uložene 11.2.2005. godine na čl. 39., 44., 51., i 57. smatrajući neophodnim da se i dalje oblast ravnopravnosti spolova posebno tretira. Bilo bi loše rješenje ovu oblast razmatrati u komisiji koja bi bila zadužena za pitanja ljudskih prava, imigracije, azila, etike, kao i mladih i prava djeteta.

Komisija podržava i amandmane Komisije za ljudska prava, imigraciju, izbjeglice i azil Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine uložene 16.2.2005. godine, a kojima se traže promjene čl. 39., 44., 51., i 57. Prijedloga Poslovnika Zastupničkog doma PS BiH Komisija smatra da dosadašnji koncept samostalne Komisije za ostvarivanje ravnopravnosti spolova Zastupničkog doma PS BiH treba ostati i dalje, jer je do sada pokazao dobre rezultate. Kako prava djece i mladih do sada nisu bila istaknuta u nazivu bilo koje komisije PS BiH, smatramo da bi to trebalo uraditi u zajedničkoj komisiji, kao što je amandmanima i predloženo.

Ad – 4. Tekuća pitanja

Povodom ove točke dnevnog reda predsjedatelj Komisije je podsjetio prisutne da u 12,00 sati počinje 13. sjednica Komisije. To je svečana sjednica kojoj se želi ukazati na afirmaciju žene kroz historiju i na potrebu daljnjeg jačanja ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini i svijetu. Svečanost će kratko trajati.

Ujedno je istakao veliki problem koji muči našu Komisiju. Slab odziv članova Komisije usporava njen rad. Na primjer, rad ove sjednice ostvaren je tek u trećem pokušaju, jer samo zbog nedostatka kvoruma, ona nije mogla raditi legalno i punim kapacitetom.

Nakon diskusija o slaboj posjećenosti sjednica Komisije, jednoglasno donesen je zaključak da se uputi pismo Klubovima poslanika koji participiraju u Parlamentarnoj skupštini s podacima o posjećenosti njihovih članova i prijedlogom da se neaktivni članovi zamijene drugim koji će aktivno učestvovati u radu Komisije.

Završavajući ovu točku dnevnog reda, Komisija je završila svoju 12. sjednicu. Sjednica je završena u 11,00 sati.

Sastavni dio Zapisnika je transkript 12. sjednice Komisije.

TAJNIK KOMISIJE

dr. Zijad Hasić

PREDSJEDATELJ KOMISIJE

Jozo Križanović v.r.